

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев2 1741/2016
18.10.2017. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Љубице Милутиновић, председника већа, Биљане Драгојевић и Јасминке Станојевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник адвокат Ико Јашаревић из ..., против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник адвокат Рамиза Ћоровић из ..., ради накнаде штете, одлучујући по ревизији тужиоца изјављеној против решења Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 бр.1427/16 од 03.06.2016. године, у седници одржаној 18.10.2017. донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ решење Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 број 1427/16 од 03.06.2016. године у делу у којем је одбачена тужба у овој парници и предмет враћа истом суду на поновно суђење у другостепеном поступку.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Пазару П1 бр.404/15 од 10.02.2016. године, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде штете у висини минималне зараде исплати у 2011. години, 2012. години и 2013. години по месецима означене износе као у изреци, заједно са законском затезном каматом почев од 01. у месецу за претпрошли месец па до коначне исплате (став 1). Преко досуђеног износа одбијен је тужбени захтев за исплату минималне зараде за период почев од 01.10.2007. па до 31.12.2010. године у траженим месечним износима, са законском затезном каматом на доспеле месечне износе (став 2). Одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка (став 3).

Решењем Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 бр.1427/16 од 03.06.2016. године, укинута је наведена првостепена пресуда у ставовима првом и трећем изреке и тужба је у том делу одбачена.

Против правноснажног решења другостепеног суда тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијано решење у смислу члана 408. у вези члана 420. ст.1. и 6. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС и 55/14) и оценио да је ревизија тужиоца основана.

Према чињеничном стању утврђеном у првостепеном поступку тужилац је верски службеник, који је решењем ... тужене ББ од 10.10.2007. године постављен за ... у ББ ... на неодређено време. Тужена није донела решење о утврђивању плате тужиоцу, нити му је у периоду обухваћеном тужбом исплаћивала плату. Изведеним доказима је утврђено да је тужилац вршио верску службу као ... у селу ... и врста обреда које је спроводио.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом одредаба чл.112, 118, 122. и 123. Правилника о службеницима ББ и супсидијерном применом чл.111, 112. и 196. Закона о раду делимично усвојио тужбени захтев и досудио тужиоцу тражену накнаду плате у висини минималне зараде за период 2011-2013 година тј. за период последње три године у односу на време подношења тужбе, за који потраживање није застарело, заједно са законском затезном каматом од доспелости појединачних месечних износа.

Одлучујући по жалби тужене, другостепени суд је побијаним решењем укинуо првостепену пресуду и тужбу је одбацио, на основу члана 391. став 2. ЗПП. Одлуку је образложио разлозима да је питање плате верских службеника ББ регулисано аутономним прописима те верске заједнице, због чега решавање ове врсте спора није у судској јурисдикцији, нити се оцена основаности захтева тужбе може вршити по правилима из члана 1. ЗПП, којима се уређује поступак за пружање судске заштите.

Тужилац основано побија решење другостепеног суда, којим је правноснажно окончан поступак одбацивањем тужбе, због учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, као ревизијског разлога из члана 407. став 1. тачка 1. ЗПП, као и због погрешне примене материјалног права. На ове разлоге тужиоцeve ревизије Врховни касациони суд пази по службеној дужности у смислу члана 408. ЗПП.

Тужбом у овој парници тужилац као верски службеник тужене ББ коме послодавац није решењем утврдио плату, нити му је исплатио било какву накнаду за рад, потражује накнаду штете (као накнаду изостале плате) у висини минималне зараде у Републици Србији, за утужени период.

Овако постављени тужбени захтев представља имовинскоправни захтев који је по својој правној природи захтев за исплату накнаде за рад тужиоца као верског службеника тужене ББ. Између тужиоца и тужене постоји специфичан правни однос у којем тужилац поводом спорног питања права на накнаду за његов рад у вршењу верске службе код тужене верске заједнице има положај запосленог док тужена има положај послодавца.

Положај цркава и верских заједница утврђен је Уставом Републике Србије („Службени гласник РС“, број 98/06) и уређен је Законом о црквама и верским заједницама („Службени гласник РС“, број 36/06).

Према одредби члана 44. Устава Републике Србије, цркве и верске заједнице су равноправне и одвојене од државе (став 1), равноправне су и слободне да самостално уређују своју унутрашњу организацију, верске послове, да јавно врше верске обреде, да оснивају школе, социјалне и добротворне установе и да њима управљају, у складу са законом (став 2).

Закон о црквама и верским заједницама прописује да су цркве и верске заједнице независне од државе и једнаке пред законом и да имају право да самостално уређују и спроводе поредак и организацију и да самостално обављају своје унутрашње и јавне послове (члан 6). Одредбом члана 7. став 1. истог закона, изричито је прописано да држава не може ометати примену аутономних прописа цркава и верских заједница. Према одредбама члана 8. ст.1. и 2. Закона свештенике односно верске службенике бирају и постављају цркве и верске заједнице, у складу са својим аутономним прописима, којима регулишу вршење свештеничке односно верске службе. Свештеници односно верски службеници су слободни и независни у обављању богослужбене делатности која се врши у складу са законом и аутономним правом цркве или верске заједнице (став 3. истог законског члана). Одредбом члана 9. Закона прописана је правна способност цркава и верских заједница које су регистроване у складу са овим законом и имају својство правног лица (став 1). Чланом 15. Закона регулисан је статус исламске заједнице. Одредбом члана 29. став 1. Закона прописано је да свештеници односно верски службеници имају право на здравствено и пензијско и инвалидско осигурање, у складу са законом (члан 6. став 1. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање и члан 12. тачка б) Закона о пензијском и инвалидском осигурању). Средства за ове доприносе могу се обезбедити у буџету Републике Србије, у складу са законом или уз сагласност црквених или верских заједница (став 2. истог законског члана).

Уставом ББ, утврђена је аутономност рада ББ, њено устројство, органи, њихова надлежност, начин финансирања као и положај службеника ББ.

Правилник о службеницима ББ од 04.10.2007. године, као аутономни пропис ове верске заједнице, регулисао је начин заснивања и престанка службеничких односа верских и административних службеника, њихове плате и друге накнаде, као и дисциплинску и материјалну одговорност, како је изричито предвиђено одредбом члана 1. Одредбом члана 2. дата је дефиниција верског службеника тако што је предвиђено да се „под изразом вјерски службеник подразумева оно лице које је постављено од надлежног органа да врши вјерске и вјерско-просвјетне послове (став 1). Одредбом члана 13. став 1. Правилника одређено је да службенички однос настаје даном ступања на дужност на основу решења о постављењу. Одредбама чл.121. и 122. Правилника предвиђени су начин постављења једног лица за ..., и послови које он обавља у оквиру верске службе на коју је постављен за потребе ББ, као и дужности њега и његове породице. Одредбом члана 123. Правилника о

службеницима ББ предвиђено је да се за обављање дужности из члана 122. овог Правилника, ... решењем има обезбедити одговарајућа плата. Према члану 124. Правилника ... који нема социјално осигурање, одлуком ће се одредити плата која одговара његовој плати када би био социјално осигуран.

Према одредби члана 2. став 1. Закона о раду („Сл. гласник РС“, бр.24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17-УС, 113/17), одредбе овог закона примењују се на запослене који раде на територији Републике Србије, код домаћег или страног правног односно физичког лица (у даљем тексту послодавца), ако законом није друкчије одређено. У контексту ове одредбе послодавац правно лице је сваки организован облик рада, коме је правним поретком признато својство субјекта, и који, због тога, може да стиче права односно преузима обавезе и одговорности из радног односа. Такав положај послодавца, у спорном односу у конкретном случају има тужена ББ као правно лице у смислу члана 9. Закона о црквама и верским заједницама и члана 5. Закона о раду, по захтеву за тражену судску заштиту тужиоца као верског службеника у смислу одредаба Правилника о службеницима ББ. Тражена накнада за тужиочев рад и њена висина (као предмет тужбеног захтева), код непостојања решења тужене о одређивању плате тужиоцу као верском службенику, утврђују се у складу са одговарајућим одредбама Закона о раду, с обзиром да нису регулисани аутономним актима тужене верске заједнице.

Одредбом члана 60. Устава зајемчено је право на рад, у складу са законом (став 1). Одредбом става 4. овог члана утврђено је да свако има право на правичну накнаду за рад и да се тог права нико не може одрећи. То право предвиђено је и одредбама члана 104. Закона о раду. Према одредби става 1. овог члана запослени има право на одговарајућу зараду која се утврђује у складу са законом, општим актом и уговором о раду. Одредбом члана 111. став 1. истог закона прописано је да запослени има право на минималну зараду за стандардни учинак и пуно радно време односно радно време које се изједначава са пуним радним временом.

Према чињеничном основу тужбе, на којем је засновано побијано решење, тужилац је као верски службеник тужене ББ постављен за ... у ББ ..., на неодређено време, и верску службу је обављао у ... у селу ..., али му одлуком тужене није утврђена плата, нити је за спорни период 2011-2013 година исплаћена накнада за рад, коју он потражује у овој парници у висини минималне зараде у Републици Србији (утврђеној у складу са одредбама чл.111, 112. и 113. Закона о раду).

У таквој чињеничној и правној ситуацији другостепени суд је доношењем решења о одбацивању тужбе на основу члана 391. став 2. ЗПП, учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП. Наведена повреда је апсолутног карактера и разлог је за укидање ревизијом побијаног решења.

Погрешном применом члана 1. ЗПП, другостепени суд је закључио да решавање о тужиочевом захтеву у овој парници није у судској јурисдикцији, те да се оцена основаности постављеног тужбеног захтева не може вршити по правилима из члана 1. ЗПП, којима се уређује поступак за пружање судске заштите.

Супротно схватању другостепеног суда, постављени тужбени захтев за накнаду штете у висини минималне зараде за утужени период представља имовинскоправни захтев тужиоца као верског службеника код тужене ББ. Такав захтев проистиче из специфичног односа тужиоца и тужене верске заједнице поводом вршења верске службе од стране тужиоца и представља захтев за накнаду за извршени рад, о којем је у смислу члана 1. ЗПП надлежан и овлашћен да одлучује суд по правилима парничног поступка. Меродавно материјално право за одлучивање о том захтеву представљају одредбе Закона о црквама и верским заједницама и аутономни прописи тужене ББ, као и одредбе Закона о раду које се супсидијерно примењују у погледу висине правичне накнаде за тужиочев рад, у недостатку аутономних прописа и аката тужене.

Одредбом члана 2. ЗПП, прописано је да странке имају право на закониту, једнаку и правичну заштиту својих права (став 1) и да суд не може да одбије одлучивање о захтеву за који је надлежан (став 2). При томе, суд у парничном поступку одлучује у границама захтева који је постављен у поступку (члан 3. став 1. ЗПП).

Одбацивањем тужбе у овој парници другостепени суд је погрешно применио наведена општа правила парничног поступка и учинио је апсолутно битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, јер је одбио да одлучи о захтеву за који је надлежан. На тај начин је повредио и право тужиоца на приступ суду, које је елемент права на правично суђење, зајемченог у члану 32. став 1. Устава, као и члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. Истовремено је побијано решење засновано и на погрешној примени материјалног права.

Из свих наведених разлога, побијано решење је укинута и предмет је враћен истом другостепеном суду на поновно суђење. Како је првостепена пресуда у овој парници већ једанпут била укинута, а побијаним другостепеним решењем је првостепена пресуда поново укинута и тужба је одбачена, другостепени суд ће сагласно одредбама чл.383. и 384. у вези члана 387. став 3. ЗПП, заказати и одржати расправу, а затим мериторно одлучити о тужбеном захтеву, уз правилну примену материјалног права.

С обзиром на изложено, Врховни касациони суд је на основу члана 415. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци овог решења.

**Председник већа - судија
Љубица Милутиновић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић